

FECSEKÉK ÉS KOCKAVÁR

MonodrÁma két részben

Szereplő:

T. L. ÉVA, fiatal lány

ELŐSZÓ:

„Minden asszonyban van valami zavaros... és minden férfiban van valami neveltséges...”

(Lacan)

S talán épp az a neveltséges, hogy a férfi minduntalan megkísérelti felfedni azt a zavart. Nem T. L. Éva felfedhetetlenségét óhajtom kimutatni, hanem a nő kapcsolatát, viszonyulását az őt körülvevővel, a normákkal, erkölcsökkel, a társadalommal. S lehet, hogy nem is a nő maga mint jelenség érdekel, hanem az ember. A nő csak eszköz. Az egész előadás játékok, gyermekjátékok között folyik. A nő nekik beszél, velük társalog, vitatkozik, őket rombolja, velük akarja kikerülni a kikerülhetetlent. A kockaváratat. Nem sikerül neki. A kockaváratnak láthatatlan segítőtársuk van. A játékok, normák, erkölcsök, mind egy helyen vannak. A kockavárban. S hiába akarsz gondolataidból a valóba jutni, mikor az egyéolvad. Csak az élet sokkal kegyetlenebb. A végén a nő is rájön erre. Végezetül csak a fecskék maradnak meg, és természetesen a kockavár, a kockaváratok...

(A színt, a háttérrel a kosztümöket a rendező fantáziájára bízom. Egyedüli követelmény, hogy a néző temérdek játékot lásson. Gumibabák, autók, kockák, macik hemzsegjenek. Ajánlom a háttértervezőnek a sikokkal való manipulálást. Kísérletje meg elérni, hogy a néző az előadás egy-egy mozzanatát más-más szemszögből szemlélhesse. A fény beúszik, s megvilágítja Évát a játékok közt letelepedve. Építőkockákkal játszik, egymásra rakja őket, várat óhajt babirkálni, de minduntalan szétesik.)

ELSŐ RÉSZ

ÉVA: Így... így ni... tartja... *(Szétesik a vár.)* Áááá, majd újból. Felépítjük, felépítjük... *(Dúdolgat.)* Így... így ni... ez az! *(Újból szétesik.)* Mindig felépítem, s mindig szétesik. *(Nézi az omladékot, ami még az előbb vár volt.)* Nem érdekel, tudod, nem érdekel! *(Kiölti a nyelvét a kockákra, elfordul, s más játékot választ magának.)* Majd veled játszom, te jó vagy hozzám. *(Egy csinos hajasbabát választ, arrébb „csoszog”, s öltöztetni kezdi.)* Te jó kislány vagy, ugye? Nem félsz a nénitől. Most szépen felöltöztetek, jó? *(Öltözteti a babát, majd közelebb és közelebb kerül a kockákhoz. A babára néz, a kockák felé sandít, a kis „hajast” hóna alá veszi, s a kockákkal kezd foglalkozni. Újra várat épít, s az újra szétesik.)* Szétesett. *(Belenyugszik. Hátára fekszik, s újra a babával foglalkozik.)* Temérdek ormótlan, hatalmas várrengeteg. Önmagukat körülfalazó árnyékban sündörgünk, s csendben kapirgáljuk kijelölt parcellánkat. Megtervezem, felépítem, majd... majd szétesik. *(Az utolsó szót vidáman.)* De miért csak az enyém? Miért csak az én váram omlik szét? Az övéké miért nem? *(Szünet. Elmosolyodik, ami „gonosz-kás mosollyá” változik.)* Az övék is! Csak én innen ezt villámgyors átalakulásnak látom. Minden századmásodpercben a vár másképpen fest. Hát ez körülbelül úgy nézhet ki fentről, madártávlatból, mint egy csepp víz mikroszkóp alatt. Nyüzsögnek a baktériumok, mikroorganizmusok, a temérdek piciny akármik. S ami a legérdekesebb, az egész kép... az egész kép minduntalan változik, színt vált, alakzatot, tartalmat. Az ezernyi pöttöm tényező varázsolja a képet állandó változóvá. *(Szünet.)* Megtervezik, felépítik, széthullik. *(Állandóan gyorsít.)* Megtervezik, felépítik, széthullik. Megtervezik, felépítik, széthullik. Megtervezik, felépítik, széthullik. *(Szünet.)* Milyen muris törvényszerűség! *(Szünet.)* Micsoda élvezet! Célt kitűzni. Átvergődni a tervek tengernyi zuhatagában, a vázlatrajzok egyszerű üdeségében. Tervezni, s élni a tervvel. Meghatározni a vár helyét. Hajszálpontosan megszabott földdarabkádön először geológusként megtalálok a legalkalmasabb helyet. Mintát veszel. Hümm, hümm. Ez igen! Ide építünk. Majd földmérő vagy, geodéziával foglalkozol. Mérsz, leolvasol, derékszöggel foglalkozol, s már-már szögekben, fokokban gondolkozol. Ezután a tervekhez fordulsz. A már megtervezett részleteket egymás mellé illeszted, s összeforrasztod. Ecsetteddel elővarázsolod a vár alakját, kecseset, de szilárdat, az őrzöngő bástyáit, melynek

tetejéről feneketlen szakadéknak tűnik a vízárók, gyöngéden fested karsú, nőies tornyait s zászlót, a bevehetetlenség tüzes szimbólumát, kaszárnyáit, domborulatait. Ezt mind te tervezted. Képzeldöröd lázálom szüleménye. Nekilátsz a munkának. Szorgalmas izmaid megfeszülnek, alapot ásol, hisz az ő hátán nyugszik majd a kőrengeteg. Földet hánysz, sárban túrsz, téglát szárítasz a lángot lehelő napon, s izzadságod jólesik. A bérces falak összeállnak. Lendület, csakis lendület. Egy réteg habarcs, egy réteg téglá, egy réteg az életedből, egy réteg az erődből. Épül a vár, mint a mesékben. Nő, kibújik a földből, először csak félenken kandikál, majd feljebb merészkedik, mígnem teljes nagyságában mosolyog. Sarjad a nedves semmiből. Lassan kirajzolódnak a domborulatok, csábos körvonalak, megszületnek a bástyák, tornyok, magaslatok, kaszárnyák. S lám, előttünk a vár minden fényével s pompájával. *(Szünet.)* S ekkor?... S ekkor széthull... széthull az egész... és kezdheted újból. *(Szünet. Mosolyog.)* Tervezni. *(Szünet.)* Építeni. *(Szünet.)* Széthull. *(Suttogva, örömmel mondja.)* De miért siránkozol, miért jajveszékelsz, miért akarsz a sötét mélybe ugrani? Mert széthullt? Széthullt a vár? Rombadőltek a napok, a hetek? Hát nem értitek? *(Szünet.)* Komolyan vették a falakat, a bástyákat, a zászlót, komolyan vették a sáncot, ágyúkat, kaszárnyát. Komolyan vették álmukat. *(Szünet. Mosolyog. Szinte nevetve mondja.)* Ez játék... játék az egész, banális gyerekjáték, az élet banális gyerejátéka. Rakosgatunk mi várakat. *(Szünet.)* Kockából! Egyszerű játékkockából. Ez törvényszerűség. Álmodsz s tervezel. Játatsz, építesz, majd a játék befejeződik. Széthull, porrá válik. Ááá, nem értik ezek a játékszabályokat. Tervezni, építeni, széthullik. Mint maga a rend. Mint mi. *(Szünet. Játékok közt turkál.)* A kockákat szeretem. Mindenfélét összebabirkálhatok belőle. Undorító azok a babák, síkos műanyagalakzatok, elektromos vonatok, beszélő macik. Hidegek. Hidegek, s nedvesek mint a középkori várak.

(Képváltás. Zene. Lehetőség nyílik díszletet, színt, kosztümöt, esetleg háttérrel váltani.)

ÉVA: Elröpültek a fecskék. Itt tanyáztak, az eresz alatt... már évek óta... itt laknak már évek óta... már családtagok... befogadtuk őket családtagnak. Anyám nevezte őket el „csivitéknek”, a tollas népséget. A fiókák aranyosak. Kicsik, s nem tudnak repülni. Gyámoltalanok. Évek óta ilyen gyámoltalanok. Elrepültek. Min-

den évben elrepülnek. Minden áldott, szaros évben elröpülnek, visszatartatlanul, ösztönük sugallta útjukon. Minden gyalázatos évben érzéstelenül itthagynak bennünket, pedig befogadtuk őket... már családtagok. El se köszönnek... vagy lehet, hogy elköszönnek, csak mi nem értjük. Csivit-csivit. Ez azt jelenti, hogy: „Szervusztok, egy év múlva viszontlátjuk egymást.” Ők minden évben elköszönnek tőlünk, s csodálkoznak: miért nem viszonzzuk üdvözlésüket? Nem... nem értjük a játékszabályokat. Túl komolyan, normálisan és céltudatosan rekesztjük el elménktől a külvilág különös varázsát. A fecskék elköszönnek. Hülyeség, gyerekes hülyeség. Semmilyen fecske nem vonhatja el figyelmünket a munkáról. Előttünk a nagy és szent feladat, felépíteni a várat, az erős erődítményt, ő meg a fecskékkel jön elő. *(Szünet.)* Pedig elköszönnek, igenis elköszönnek, és szomorúak, hogy nem viszonzzuk, hogy nem integetünk, hogy nem akarjuk érteni boldog csivitelésüket. Nem akarjuk, mert mi falazunk, rohanunk, s már lihegünk, de akkor is a bástyák szüntelen építését hajszoljuk, míg az izzadságcseppek tolongva kapkodják a zümmögő porszemeket, s nem, nem vesszük észre barátságos szavaikat. Igen, szavaikat, mert beszélnek, hozzánk szólnak. Csak ti nem akarjátok megérteni, nem vagytok hajlandóak meghallani. Ők elrepülnek. A várak meg felépülnek, s helyettük újak teremődnek a sárból. Minden évben új vár, minden évben elköszönnek, s minden évben nem akarjuk ezt megérteni, s ők reménykedve reppennek a légbe. Majd jövőre, akkor biztos megértenek, hisz akik ilyen gigászokat ébresztenek, talán képesek felfedni beszédük egyszerű szépségét. Forog az egész massa, s nem engedjük, hogy kibontakozzon, kanyarogjon, száguldjon saját medrében. A fecskék elköszönnek, s álmos mosollyal csodálják az alattuk hullámzó téglarengeteget, süppedő, szétfolyó tömeget. A fecskék elröpülnek. Csak a várak maradnak. Valahol én is elköszönök minden évben valamitől. Elköszönnek. Ők megtanítottak. A kockavárak. Tanítottak. A fecskék elröpülnek, s ők mégis tanítottak. Építés és munka közben oktattak. A fecskék szava némaságba sülyedt, s ők akkor is tanítottak. A legszentebb dolgokra tanítottak. Ők. *(A szöveg ugyan folytatódik a következő képben is, viszont a háttér, a lány mozgása változik. Mintha egy másik dimenziót mutatnának be ugyanazzal a tartalommal.)*

(Képváltás. Zene.)

Tanítottak szeretetre és szerelemre. (*Szünet.*) Szerelem. (*Természetesen.*) Szerelem. (*Gúnyosan.*) Szerelem. (*Nagyképűen.*) Szerelem. (*Kéjjel.*) Szerelem. (*Sírva.*) Szerelem. (*Nevetve.*) Szerelem. Sze-re-lem. (*Szünet.*) Pfuj, de kispolgári! Olyan... olyan hazug. Minden pontja, minden vonala, minden kontúrja, görbülete csak úgy duzzad a hazugságtól. Szerelem. Igen, bizonyos szemszögből az, de nem feltétlenül. Ha van értelme, értelme a szónak, minden hangnak, betűnek, értelmet adunk, ha az összetevők egybeforrnak, mint a kockavár délceg falai, akkor igen, akkor nem hazugság. Ha a hat összetevő képezi a szó rendíthetetlen alapját, összekuszált gépezetét. A tisztelet: szentélllyé varázsolja. A becsület: feldfíszíti. Az érzelmi vonzódás: színt ad. A fiziológiai vonzódás: formába önti. A nemi vonzódás: illatossá teszi. És az egymás egyéniségének elismerése: mindenk fölé emeli.

Csak az merje kimondani, hogy szerelem, aki e hat tényezőt érti rajta. A többi mind csak hazudik. Vagy mindannyian hazudunk?! Mindannyian kockavárakba bújva dobálózunk a szavakkal? Játsszunk azok értelmével. Kényünkre-kedvünkre változtatjuk. Igen, a kockavárakból. A szavakat csak úgy fogjuk fel, ahogy érdekeink azt megkívánják. A fecskéket sem értjük, hát akkor a szerelmet hogyan érthetnénk? (*Szünet.*) Érintetlen gondolataink vadonatúj gúnyát öltenek, s a kockavárak közé hajítva jelentőséget vesztenek, s már az oxigénfüstben, míg zuhannak, beisszák az általuk kilehelt fertőt. De a rend, az rendületlenül épít. Mindannyian egy-egy parányi rend vagyunk, icipici rendszer szerteszórva a Mindenségben. Önmagunkhoz mért és berendezett rend. Ki itt, ki ott. Néha arrébb gurulunk, hogy közelebb férközzünk egy testvérrendhez. Lassan-lassan közelednek a rendek egymáshoz, mind közelebb és közelebb, mígnem egymáshoz lapulnak, s formálódnak. Alakzatokká formálódnak, előtűnnek az oldalak, majd az alap s végül a magasság. A kis rendek rendületlenül táplálják, mígnem szabályos geometriai alakzattá nem fejlődik. Kocka lesz belőle. Hatalmas, sima kocka. Az apró rendek jelentősége eltűnik. Csak a szabályos, önkényhatalmat élvező kocka tündököl. Elnyel mindent. Lomha közönnyel habzsolta be a magánvéleményeket, lefetyelve nyelőcsövébe, szendén, bőfögve hozzá. Elnyelte őket. Elnyelte. Helyettük sivár egyformaság született. (*Szünet.*) De nini, amott még egy ilyen kockahatalmasság. Neki is mily rendületlen étvágya van. Úgy látszik, a két kockavár ellenség. A két kockavár ellenség, de miért? Semmiben sem különböznek, csak a színük

más-más, egyik lila, a másik zöld. Én az én kockaváramba, te, a te kockaváradba! Én az én kockaváramba, te a te kockaváradba. Én zöld vagyok, te lila. Te ellenség vagy, mert zöld vagy, te is ellenség vagy, mert zöld vagy. S te is, meg te is, mindenki ellenség, aki zöld... Még a fák is? *(Szünet.)* Mondd, még a fák is? A pázsit is ellenség? A leveli béka is, csak azért, mert zöld? S mondd, nekem csak az lehet a társam, aki lila?

Valahol mindannyian egy fazékban vagyunk. Minden és mindenki. Az a kép, amit agyunk elének vetít, az a fogalom, amire mi azt mondjuk: látom. Ez mind csalás. Érzékeink csalása. Csalás, mert tudják, hogy képtelenek, hogy pusztán egy kis részét fogják csak fel a valóságnak. S hol van mindaz, ami szemünk számára örökké láthatatlan marad, fülünk számára hallhatatlan, amit arcunk nem érez, amit nyelvünk nem ízlel, ami érzékszerveink hatáskörén kívül van? Mi a világmindenségben vakon és süketen botorkálunk. Valahol én is egy vagyok mindennel. A fával, a hegyvel, a levegővel, a fecskékkel, a várakkal. Valahol a lila is zöld. Ott a síkok, a párhuzamban futó síkok mind egy pontban találkoznak. De szemünknek ez örök sötétségbe rejtőzik. Az én szemem zöldnek, az övé lilának látja. Korlátaink közt vedlünk semmivé. *(Szünet.)* Kockavárunkban vedlünk semmivé. Nem engedjük a lágy szellőknek, hogy a termék pressedt állottságát kiszorítsák. Nem engedjük be a fecskék és a szerelem üdítő szavát. *(Szünet.)* Kockavár, minek is? Nekem nem kell. A fecskékkel én is elszállok, elbúcsúzom. Elbúcsúzom töletek kockavárai, még ha nem is értitek. Elbúcsúzom, s a fecskékkel messze szállok. Az életbe. Játékaim közé. A játékaim közé.

(Zene. Képváltás.)

ÉVA: *(A színpalak közt bújik meg. Kezében puska, háborúsdit játszik.)* Állj! Állj, vagy lövök! Áááááj, bumm-bumm! Lelőttelek, kész vagy! Milyen könnyű lepuffantani valakit. Végtelenül egyszerű ölni. *(Szünet. Műanyagkatonákat vesz elő.)* Hatalmas hadsereg, egyenruhások ezrei. *(Szünet.)* Egy egyenruhás. Két egyenruhás. Zakó, vasalt nadrág, nyakkendő. Egyenruhás. Zakó, nyakkendő, vasalt nadrág. Egyenruhás. Fegyvere van. Puska. Egyenruhás. Fegyvere van. Aktatáska. Kaszárnya. Hivatal. *(Szünet. Kéjjel.)* Háború. *(Háborút szimulál, ordibál, feldönti a felsorakoztatott katonákat, bábukat, éktelen ricsajt csap.)*

Szünet. Babák, autók, kockák szertesztét hevernek, az egész úgy fest, mint egy csatatér. – Szünet.) Sokan voltunk gyerekek... húszan, huszonöten... pontosan nem tudom. S mi, kisdedek, bolondos munkákba mélyedve fel sem figyeltünk a fehér és világoskék ruhába bújtatott nevelők igazi jelentőségére. Megvolt mindenünk... *(Elmosolyodik.)* Hümm, mégis a legjobban az aranyhörcsögöket szerettük... Aranyhörcsögeink voltak... Szörgombóc. Simogattam selymes bundáját, ő meg reszketett. Talán, talán félt tőlem. Nem tudom. De fantasztikus érzés: marokban egy darabka élet, hús-vér, mozgó, rágcsáló élet... s te az ő szemében isten vagy, hisz egy tenyércsapással kiolthatod, semmivé söpörheted a csillogó szemű miszmaszt... Ősz lehetett, késő ősz. A fecskék már rég elszálltak. *(Szünet.)* Az óvónő egy dobozt hozott magával, lyukacsos dobozkat, ami rejtett valamit. Kíváncsiak voltunk, képzelem, hogy festhettünk: mi a pöckök, gyerekek mind egy pontba meresztettük szemünket. A tengernyi gyöngypár bevilágította a már homályba fulladó szobát. Igen, talán már este volt, vagy kora délután. Hiába, a késő ősz... *(Szünet.)* A kartondobozka rejtett valamit. Éreztük, hogy nem tárgy, ezt, ezt meg lehet érezni, nem tudom megmagyarázni, de így van. Sugárzott. Az életet minduntalan meg lehet érezni. Sugárzott, s bennünk bizsergett valami, a kiáramló életet tapintani lehetett. S mint a Messiást, úgy vártuk a megfejtést. Az óvónő letérdelt. Mi körülültük csendesesen, szertartásos mozdulatokkal, lélegzetünket is szabályoztuk, egyenletes, halk lüktetéssel történt az oxigéncsere. Bámultuk az óvónőt, mint egy keleti varázslót, babiloni kuruzslót, aki épp üveggömbjéből, csodakártyáiból, esszenciáiból szándékozik jövendőt mondani. A falak színt váltottak, s doromboltak, a képzelet színeközeggé olvasztott. Fantáziánk lázasan zakatolt. Az egész zűrzavar közepette megnyílt előttünk a titok. Eltűnt a doboz fedele, s egy reszkető valami bújt elő. Az óvónő tenyerébe vette, s felénk nyújtotta. Nem, nem féltünk tőle, csak... csak olyan fennkölt hangulatot szimatoltunk, hogy mukkanni sem mertünk, nehogy megbontsuk a nirvána égiségét. Végül a legbátrabb közelebb kúszott, s megérintette. Az erőtlen, tömpe ujjak egy pillanatra egybenőttek a selyemszörzettel. Bátorságunk visszaáramlott testünkbe, s közelebb kerülve meg-megérintettük. Aranyhörcsög volt. *(Szünet.)* Nagyon megszerettük. Az óvónő – látva, mekkora örömet szerzett nekünk az állatkával – hozott még egyet. Utána még egyet és még egyet, míg végül mindannyiunknak volt

egy-egy aranyhörcsöge. Én az enyémet Bandinak neveztem el. Boldogok voltunk. Többet nem játszottunk babákkal, autókkal, kockákkal, elektromos mozdonyokkal, önműködő játékrobotokkal. Boldogok voltunk. Etettük, dédelgettük, kényeztettük őket. Anyai, apai ösztönök gejzirként buggyantak mellkasunk puha burka alól. A játékba süppedő gyermekfalka s köztük én sem sejtettem a közeljövőt. Nem sejtettük, hisz a gomolygó ködöt akkor még képtelenek voltunk felismerni. A következtetések sorozata elménkben szomatikus, tehát egyszerű logikával fűződött egymásba. A kora délelőtt, ami számomra kínosan felejthetetlen, s ami emlékezetem perifériáját mocskolta, őszi volt. A felhők uralta égből gyakori zápor zúdult a városra, lucskot, pocsolyát s az emberek arcán bosszús komorságot hagyván. Fene tudja, hogy kerültem a folyosóra. A lényeg, hogy ott álltam, kezemben a kedvenckémmel, az aranyhörcsöggel. Szundikált. Bandi szundikált. Az, hogy miért álltam ott, most már jelentőségét veszítette számomra. Markomban a hörcsöggel, mintha a rég elsüllyedt gályák felbecsülhetetlen kincsét rejténém. Az igazgató lépett ki a szomszédos irodából. Elhaladt mellettem. Visszafordult? „Állj! Hová mész?” (Szünet.) Megmondtam, hová megyek. „Most, ilyenkor?” – kérdezte, s végigmért. Megakadt a szeme Bandin. „Mi ez?” Hallgattam, s jobban szorítottam magamhoz. „Mi ez? Mutasd, mi ez?” Hátráltam. Megragadta vállamat, s csontos kezével a hörcsögért nyúlt. Fájt, de nem akartam elereszteni Bandit. Nem akartam, nem akartam... mégis eleresztettem! Gorombán megragadta, mint az éhes vad, mint az éhenkórász a sültkrumplit a hamuból. Cseppnyi gyengédség nélkül kezdte tanulmányozni: „Te jó Úristen, mi ez?” – utálattal forgatta otromba markában, az állat meg pihegett félelmében. „Ez Bandi!” – feleltem bizonytalanul. „Hogy kicsoda?!” „Bandi, az aranyhörcsög!” „Aranyhörcsög...” (Szünet.) „Észnél vagy te? Aranyhörcsög a napköziben? Lehetetlen! Ki hozta be? Ki engedte meg? Normálisak vagytok ti? Ez mindent megrághat, az ágyneműt, a ruhákat, mindent! Förtelem! Ezt a fegyelmezetlenséget! Cseppnyi fegyelem sincs bennetek! Gyorsan ki vele! Ki hozta be?” (Szünet.) „Az... óvónő hozta Bandit.” (Szünet.) „Az óvónő?” – nem akart hinni a fülének. „Az óvónő?” – fintorral ízlelgette a szót, végül felordított: „Az óvónő? Úristen, az óvónő! Ezt a fegyelmezetlenséget, behozni ezt a ronda állatot, kirág mindent, fertőzést okozhat, itt akartok megdöglenni mindannyian?! Mi itt arra törekszünk, hogy a társadalomnak hasznos

építőket neveljünk, ezt a fegyelmetlenséget! Ez, ez a ronda dög, ez, fuj, van ilyenből még?” (*Szünet.*) „Igen” – préseltem ki a vérszegény választ. „Van még? Hány?” „Azt hiszem, mindannyiunknak van egy-egy!” „Uristen, ti nem vagytok normálisak. Csak azt mondd meg, minek ez az ocsmány négy lábú?” Sírva fakadtam. „Nem, nem ocsmány!” „Ne picsogj!” – hangja parancsoló volt. „Ne picsogj, hanem arra felelj, hogy minek?” „Játszottunk vele.” „Játszottatok ezzel a fertővel?! Hát ezzel kell játszani? Ezzel?! Hát akkor mire való az a sok játék, az a sok drága játék, amit beszereztünk számotokra? Mit gondolsz, miért harcolok én, miért harcoltam ki azt a tömérdek pénzt a gyűléseken? Azért, hogy nektek jó legyen, hogy játékokat tudjunk venni, hogy gondtalan, boldog gyermekkorotok legyen! S ez a hála, ez a hála, aranyhörcsög, de ennek aztán véget vetünk, véget ve-tünk! Mire való ez a rengeteg játék?” „De nekem nem kellene azok a játékok, nekem Bandi kell!” Az igazgató elvörösödött. „Neked Bandi kell? Bandi kell! Hát majd teszek róla, hogy ne kelljen!” – s teljes erővel a falhoz vágta a hörcsögöt. (*Szünet.*) Bandit a falhoz vágták. Bandi repült egy pillanatig. Bandi puffant. Bandi a földre esett. Bandi szörnyethalt. Bandi úgy viselkedett, mint minden test a gravitációban, amikor akadályba ütközik. S nekiütközött. Tüzelj! Nekivágódott a falnak, és szétloccsant. Egyenruhások! Most már élettelen, hideg játék. Egyenruhások! Egyenruhások! Egyenruhások! Tüzelj! Fegyverük van. Puska, aktatáska, puska, aktatáska, ceruza, mikrofon. Bandi nekiütközik. Tüzelj! De ő nem vétett semmit. Tüzelj! Robban! De ők nem vétettek semmit. De ők nem vétettek semmit. Egyenruhások. Tüzelj! Nyakkendő és aktatáska. Belőlünk becsületes terméket öntenek. Tüzelj, lövök! Bandi a falnak puffan. Tüzelj! Nincs jogod az élőt élettelenné változtatni! Egyenruhások. Senkinek sincs joga. Tüzelj! Robbanás. Nincs jogotok az élőt élettelenné változtatni. Tüzelj! Aktatáskák, puskák! Tüzelj! Most már mindegy, elszabadult a pokol. Tüzelj! Tüzelj! Tüzelj! (*Szünet.*) Bandi szörnyethalt. Agya kecsesen és ízlésesen lottyant a sorozatgyártásból nemrég kikerült gypjűszőnyegre. (*Szörnyülködve, vénasszonyosan mondja.*) Bandi bemocskolta a szőnyeget. Ó, be szerencsétlenség! A takarítónőnek mellékmunkája lesz. Hát ez nem is olyan nagy baj, hisz ha a takarítónő eléggé ravasz és okos, a túlórázásért és az elszenvedett szörnyülködésért még prémiumot is kaphat. Bandi anyagit hozhat a takarítónőnek. Lám, lám, Bandi milyen hasznos!

Végül is Bandi csak egy aranyhörcsög volt, semmi más! Az igazgató megszólalt: „Végül is ez csak egy hörcsög volt, mit picsogsz? Utálok, ha a gyerekek bög!” Ez önmagához szólt. „Na, lódulj kifelé, s szólj az óvónőnek, jöjjön be az irodámba. Mit bámulsz? Ezt majd eltakarítják.” Faképnél hagyott. A játszótérre szaladtam, és elmeséltem a történeteket az óvónőnek. Az igazgatóhoz siettem. Bandi nincs többé. Eltűnt a veszett harag örvényében, a laposság orkánjában. Bandi nincs többé. Nincs többé aranyhörcsögöm. Az óvónő visszatért. Az ajtófélfá szimmetriája közrefogta. Görög istennőre emlékeztetett. Éőszra, mert olyan volt, mint a hajnal, üde és friss... De most tekintébe az elkeseredés fészkelte be magát, mélyen és szemtelenül. S az arca is mintha öregebb lett volna. Némán állt, mondani akart valamit, valami kimondhatatlant. A teremben csönd, mélységes, különös csönd. Őt néztük... „El kell pusztítani ŐKET... az aranyhörcsögöket... az igazgató parancsa... elpusztítani őket... mindenki a magáét...” Kinyitotta az ajtót, és eltűnt, elnyelte a sötétség. Előérzete szívta fel. Tudta, tudta, hogy mi fog történni, és nem akart tanú lenni. Én nem tudtam semmit. Én nem tudtam, mi fog történni. S végignéztem. S végignéztem, ahogy elszabadul a pokol. Az embergyerekek minden fájdalmát és ragaszkodását egy pontba összpontosította. És a szeretet, mert szerettük a hörcsögöket, eltorzult. Mészárlás volt. A tévében láttam hasonlót, de akkor az egyenruhások csinálták. Elszabadult a pokol. A táborban az egyik fogoly ijedten hátrál. Szemében a halál somfordál. Az egyenruhás kezében kés, az egyenruhás kezében az öldöklés vágya, éhes dögvágy. Beleszúrt. Vágott. Szúrt. Vágott. Mészárolt. Szúrt, tajtékozó élvezettel szúrt. S cuppogott az eleven hús. A gyerekek zokogtak, fájdalmukat, érzéseiket nem titkolva rontottak a hörcsögöknek. Ők, a hörcsögök, nem tudnak szeretni. De tudnak, igenis tudnak... jobban és erősebben, mint bármelyik lépten-nyomon emberségről kérkedő. A foglyok holtan zuhantak az árokba, és puffantak, mint a krumpliszák. Az egyenruhások élvezték. Volt, aki megfojtotta, volt, aki vízbe fullasztotta, s volt, aki az igazgatót követve egyszerűen a falhoz vágta. Egy Bandi elpusztult, aztán még egy Bandi, majd még egy és így tovább. Egy fogoly meghalt, még egy fogoly meghalt, egy Bandi elpusztult, egy fogoly meghalt, a Bandik egymás után pusztultak, a foglyok egymás után haltak. Az egyenruhás figyelte az eseményeket. Meg volt elé-

gedve. Parancsát teljesítették. Még a szögesdrótok felett lebegő órszemek is vigyorogva élvezték a lenti játékot. Az igazgató figyelte a történeteket. Aranyfoga felvillant, pedig nem is volt napfény, és nem is tudtam, hogy aranyfoga van. Eddig biztos elrejtette. Elégedett volt. Teljesítették parancsát! A gyerekeket elvakította a halál szelíd bűze, az ölés szépsége, a muszáj akadékoskodó mocsara, és szemlátomást a gyilkosok élvezete is. Makulátlanságuk szerződést kötött az apokalipszis négy lovasával. A gyerekek beléptek valahová, a gyerekek beléptek valahová... A Bandik szörnyethaltak. A foglyok szörnyethaltak. Az őszi hidegtől kiszáradt füvön hűltek, életmelegüket átadva a lágnek. A hörcsögök a játszóterem halvány narancssárga pamutszőnyegén heverték. Az egyenruhák, az egyenruhások fáradtan és fásultan roskadtak le. Úgy festettek, mintha áldozataikat néznék, de valójában vérengző ösztönük, a kéj zöldesszürke mérges gáza fojtogatta most már nem létező lelkiismeretüket. Ők már halottak voltak az élet számára. De miért mérgezték meg a gyerekeket? *(Az utóbbit minden teátrális mozdulat nélkül, semmilyen különleges hangsúllyal, teljesen természetesen, sőt szelíden.)* A szelíd farkas kölyökkorától mellettünk volt. Tejjel és füvekkel táplálkozott. Hű kutyaként kísért bennünket reggeli sétáinkon. S egyszer-egyszer a rossz, a gonosz ember húst adott neki, húst és vért! Felébredt benne a kéj kellemes langyossága. A természet törvény követelte ösztöne. A szelíd farkasból félelmetes farkas lett. Féltünk tőle. Féltünk tőle. Féltünk, hisz mérgezten újra ébredhet bennük a vész. *(Szünet.)* Csak a fecskék maradnak, meg a kockavár. S az egész tekereg valahol... valahol, ahol a múlás elrejtőzik a gúla-beton-tömbök árnyékában, ahol a fecskék röptükben hevernek és szeretkeznek, ahol a kockavár izzadva omlik a magasba... Felszentelnek bennünket. Most már hébe-hóba visszalopózhatunk oda, ahol tudatunk nem tapintja ki a vakondokat, valahová a petemegtermékenyítés előtti kámforba. Ott még értelmesek voltunk. És kikanalztak bennünket a kockavárak uralkodói. Tűrhetetlen, elviselhetetlen egy csepp tisztaság is. Beléptem valahová. Beléptem a kockavárba. *(Szünet.)* Megint. *(Szünet.)* Megint a kockavárba léptem, pedig az életbe akartam. Megint kockavár. Talán nincs is élet. Csak fecskék és a kockavár. A búcsúzás és az egy helyben maradás. Pedig szerettelek, való! Megmenthettél volna. A kockaváraktól, a gyilkos falaktól. Igen.

Azt hiszem, szeretlek. Minden nő szeret, és minden nő csalódik, s minden nő kezdetben illúziókban él, majd később a valóságba zuhan, hogy újra az illúziókba emelkedjen. Való és illúzió egy. S mindkettő a kockavárban. Igen, szeretlek. Szeretlek minden porcikámmal, hisz vonzó voltál elveiddel, álmaiddal. Szeretlek. Mind a hat összetevővel. Én ki merem mondani ezt a szót. Szeretlek, s csalódtam. Talán túl fiatal voltam, hogy téged nagyobbnak lássalak magamnál. Szeretlek. Szertelen szerelemmel adtam át magam alakulásunknak. Szeretkezünk és alakultunk. Én megmaradtam új formában és illúziómnál. De te? Csalódtam. Te az lettél, ami voltál. Magadból születted a nagy rombolás után. Vártam tőled, mert hirdetted, önnön illúzióimat lebegtetted győztes zászlóként. Szerettelek, mert nyújtottál. Milliókat juttattál álmukhoz. Végül belőled is csak az lett. Magadba húzódtál, hatalmas lettél, dogmává váltál, pedig szerettelek, s neved volt, mit szerettem, s neved még mindig szeretem, az még mindig nyújt valamit. Benned csalódtam. Te is kockavárba vonultál. S onnan csapsz le a figyelmetlenekre. Onnan gyilkolod a Bandikat. A valóba akartam lépni, s rád bízam: „Vezess a valóba!” De te az egyik kockavárból a másikba vezettél. S nekünk? Nekünk csak az onánia maradt, s az illúziók. S ezek valahol egybefolynak, mint a lila meg a zöld. Kétes életű, tiszta asszonyok most felröhögnek az onánián. Ők is, ők is csak érzékszerveik semmi képességein át nézik a szót. Nem, nem a ti értelmes értelmetlenségeitekről beszélek. Ti az illemhelyen, a házaitok tisztítószere bűzlő yécéiben, csiklói-tokhoz kapkodó élvezetre gondoltok. Nem. Ő, akiben bízunk, s aki millióknak ígért, se engem, se minket nem elégít ki, s marad az onánia, és az illúzió, az illúzió. Te sem vagy különb. Érted? *(Játékbabákat rakosgat maga köré.)* Te sem vagy különb. Ő falhoz vágta a hörcsögöt, s kéjjel nézte Bandi halálát, a sok kis állat vergődő testét. Ő primitíven a falhoz vágta. S te? Te is megtennéd! De te nem olyan barbár módra. Te, mondjuk, árammal vagy ciánkálival s édes mosollyal irtanád őket. Nem látod? Te is csak az vagy. Csak a név s az eszköz változik. Név és eszköz, s a fejlődés, a nagy fejlődés. Csenedesebben ölni s nyomtalanul eltüntetni. A tiszta munka, a munkafegyelem. A nyugalom rovására semmit. Igen, szerettelek. De csak most látom, ugyanolyan vagy, mint apád volt, s apád, mint az ő apja. Szerettelek. *(A játékbabákra mutogat, meg-megérinti őket.)* S

régen téged is szerettelek. Téged is szerettelek. Téged is, téged is, téged is, téged is. *(Rádöbben, hogy körülvették a játékbabák.)* Körülvettek. *(Szünet.)* Miért néztek így rám? *(A következőket minden teátrális mozdulatok, különösebb hangemelkedés nélkül, természetesen kell mondani.)* Ti csak játékok vagytok. Játékok, értitek? Egy kézlegyintéssel szétroncsolhatnálak benneteket. *(Szünet.)* Mégsem teszem. Mert lehet, hogy nem is játékok vagytok. Csak annak látlak benneteket. Lehet, hogy én vagyok a játék. S akkor ti... Ti mosolygó orrúak, nevetők, körülvesztek, s néztek rám cinikusan. Miért néztek rám? Én, én nem tehetek róla, én jót akartam, én jó akartam lenni, de nem engedtétek meg ti, ti szörnyszülöttek, bűbájosságban álcázott gonosztevők. Ti nem engedtétek, ti, a kockavárákat építők. Ti vagytok azok, akik gyermek mívoltomat széttiportátok. S nekem mi marad? Kis rendszerem beépítitek a ti nagy Rendszeretekbe, a ti hatalmas Kockaváratokba. Beépítitek, pedig szeretlek benneteket. S mit hagytok nekem? Mit? *(Szünet.)* Tervezni, építeni, széthullik, tervezni, építeni, széthullik, tervezni...